

Casa Cantacuzino Pașcanu

Laura GUȚANU

Abstract: We continue the series of presentations starting from „new” old photos found in albums which can be part of our glory as a big library.

(Cantacuzino, familia; clădiri de patrimoniu; Iași, istorie)

Scîrbit, Dimitrie Cantemir întoarce spatele clădirii dărăpănate, fără tencuială de ani și ani de zile, înconjurată veșnic de schele. Așa ne apare azi una din puținele clădiri care mai există de pe planul lui Joseph Bayardi, făcut la 1819. Inițial casa a fost a logofătului Canta, apoi a trecut în posesia unei alte ramuri ale aceleași familii, Cantacuzino Pașcanu.

Situată la întretăierea străzilor Golia (Cuza Vodă de astăzi) cu Sf. Ilie (Vasile Alecsandri, azi), casa avea un mare parc, mărginit la stradă de “bolțile Pașcanului”, cum erau cunoscute în epocă dughenele. Prăvăliile lui Pruncu, Ciolac și Babic, cu obiecte de toaletă, parfumuri, bombonerie, erau alături de librăria și anticariatul fraților Elias și Samuel Șaraga, care aveau acolo și un mare depozit de timbre vechi.

Între zidurile groase ale casei a crescut Adela, fiica lui Lascăr Cantacuzino Pașcanu și a Haricleii Vogoride. Descindea din Iordache, întemeietorul ramurii Cantacuzino Pașcanu. Adela s-a născut la 1848 și a primit o educație îngrijită, lucru neobișnuit pentru fetele vremii ei. Știa francezește foarte bine, dar și nemțește. S-a căsătorit în 1867 cu Nunuță Rosetti Roznovanu. Din scurta căsătorie, de numai șase ani, s-a născut un fiu, Gheorghe Rosetti Roznovanu.

Adela s-a recăsătorit cu Grigore Kogălniceanu, un nepot al marelui Mihail Kogălniceanu, politician la rîndu-i, mult timp șeful filialei ieșene a Partidului Conservator. Mare proprietar funciar, Grigore făcea cu pasiune agricultură și se apucase de politică numai pentru că societatea avea nevoie de oameni ca el. Moldovean sadea, pleca la

București pentru treburile politice chemat de datorie, dar vedea aceasta ca pe un sacrificiu, făcut pentru readucerea strălucirii vieții ieșene de odinioară.

Era un om de o sinceritate neobișnuită, un om de caracter. A murit în 1904, lăsînd-o pe Adela văduvă, ce-i drept, una bogată.

Aceasta își continuă viața de lux în casa din strada Coroi, azi strada Pogor, cu dese plecări în străinătate, de unde se întorcea încărcată de rafinate cumpărături. Casa era de o eleganță impecabilă, stăpîna ei avînd un bun gust desăvîrșit. Iubea mult și bijuteriile, avînd numeroase giuvaieruri dintre cele mai scumpe. Se spune că avea obiceiul de a închide seara toate ușile, aprinzînd toate luminile, și-și pune bijuteriile, admirindu-le în fața oglinzii. Bijuteriile i-au adus moartea. Într-o dimineață, servitorii au găsit-o asasinată, bijuteriile dispărînd fără urmă. Argetoianu

scrie că a fost bănuit fiul ei și că mulți contemporani erau convinși că acesta a fost făptașul.

Revenind la clădirea din fața căreia am pornit, casa Cantacuzino Pașcanu a fost timp de peste o jumătate de secol sediul Primăriei ieșene, mulți dintre părinții noștri căsătorindu-se în acea clădire, mai apoi tot acolo ne-au înregistrat nașterea. A urmat perioada cînd a adăpostit redacția revistelor *Convorbiri literare* și *Cronica*, a ziarului *Flacăra Iașului*. Marea rușine a casei au fost anii de după 1990 cînd marele și aristocraticul salon a devenit un magazin de pantofi.

Sic transit gloria mundi !